

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ФЕДОРОВА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF FEDOROVA v. UKRAINE)**

(Заява № 1853/08)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 травня 2011 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Федорова проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Боштьян М. Зупанчіч (*Bostjan M. Zupancic*), Голова,

Ганна Юджівська (*Ganna Yudkivska*),

Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), судді,

та Стівен Філіпс (*Stephen Phillips*), заступник Секретаря секції, після обговорення за зачиненими дверима 12 квітня 2011 року постановляє таке рішення, що було ухвалене у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 1853/08), яку 22 грудня 2007 року подала до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянка України пані Світлана Михайлівна Федорова (далі — заявниця).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Юрій Зайцев.

3. 5 січня 2009 року Суд вирішив повідомити про заяву Уряд. Відповідно до Протоколу № 14 заяву було передано на розгляд комітету у складі трьох суддів.

ФАКТИ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилася у 1945 році та проживає у м. Севастополі.

5. У лютому 1996 року заявниця, до якої пізніше приєднався дехто В., подала до Гагарінського районного суду м. Севастополя (далі — районний суд) позов до шести осіб, вимагаючи визнання недійсними договору купівлі-продажу та акту дарування квартири.

6. 21 жовтня 1999 року районний суд залишив без розгляду позовні вимоги заявниці через її неодноразову неявку у засідання. 12 січня 2001 року апеляційний суд м. Севастополя (далі — апеляційний суд), розглянувши протест прокурора м. Севастополя, внесений у грудні 2000 року, скасував це рішення та направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції, який 26 січня 2004 року відмовив у задоволенні позовних вимог заявниці як необґрунтованих. У своєму рішенні суд перерахував основні аргументи сторін провадження,

проаналізував отримані докази, зробив посилання на матеріальне та процесуальне право та навів причини свого рішення.

7. 25 серпня 2004 року апеляційний суд залишив рішення без змін, зокрема, проаналізувавши докази, отримані судом першої інстанції, та відхиливши два доводи заявниці.

8. 21 вересня 2004 року заявниця подала касаційну скаргу. У подальшому суд двічі вказував заявниці на необхідність виправлення недоліків її касаційної скарги з метою дотримання процесуальних вимог. 30 грудня 2004 року районний суд задовольнив її клопотання про відновлення строку подачі касаційної скарги. 3 серпня 2007 року апеляційний суд Автономної Республіки Крим, діючи як суд касаційної інстанції, погодившись з висновками судів нижчих інстанцій, відхилив касаційну скаргу заявниці як необґрунтовану.

9. Як стверджує Уряд, з 11 вересня 1997 року по 3 серпня 2007 року були призначені дві судові експертизи і заявниця подала п'ять процесуальних клопотань. Вона також подала три апеляційні скарги, що не відповідали процесуальним вимогам. Із сорока шести судових засідань, запланованих на цей же період, десять були відкладені за клопотанням заявниці, дев'ять — через відсутність головуючого судді, шість — через неявку одного або кількох відповідачів чи свідків, два — через неявку обох сторін провадження, а одне — за клопотанням одного або кількох відповідачів. Загалом у зв'язку з клопотаннями заявниці або через її неявку тривалість провадження збільшилася приблизно на один рік і дев'ять місяців, без врахування періоду часу з 21 жовтня 1999 року по 12 січня 2001 року.

ПРАВО

I. ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

10. Заявниця скаржилася на те, що провадження не відповідало вимозі «розумного строку», визначеній у пункті 1 статті 6 Конвенції, у відповідній частині якого зазначається таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...».

11. Уряд оскаржив цей аргумент.

12. Період, що має братися до уваги, розпочався лише 11 вересня 1997 року, коли Конвенція набрала чинності для України. Проте, визначаючи розумність тривалості часу, що сплив після цієї дати, слід брати до уваги стан провадження на той момент. Період, про який

йдеться, закінчився 3 серпня 2007 року. Таким чином, він тривав понад дев'ять років та десять місяців у судах трьох інстанцій.

А. Прийнятність

13. Суд зазначає, що ця заява не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути визнана прийнятною.

В. Суть

14. Уряд стверджував, що провадження було складним у зв'язку з кількістю судових розглядів та потребувало призначення двох експертиз. На його думку, сторони несуть відповідальність за кілька затримок, зокрема, заявниця — через подання процесуальних клопотань та апеляційних скарг. Не було значних періодів бездіяльності, відповідальність за які несуть національні суди.

15. Заявниця не погодилася.

16. Суд повторює, що розумність тривалості провадження повинна визначатися з огляду на обставини справи та з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів, а також ступінь важливості предмета спору для заявника (див., наприклад, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlander v. France*) [ВП], заява № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

17. Щодо предмета судового провадження Суд вважає, що його не можна вважати особливо складним.

18. Щодо поведінки заявниці Суд погоджується, що були деякі затримки, спричинені нею (див. пункти 8 та 9 вище). Проте він не враховуватиме висновок районного суду від 21 жовтня 1999 року та подальший період, оскільки це рішення скасував апеляційний суд (див. пункт 6 вище). Також щодо її процесуальних клопотань та апеляційних скарг Суд зазначає, що вона лише користувалася своїми процесуальними правами і не може звинувачуватися у використанні засобів, доступних для неї за національним законодавством, з метою захисту своїх інтересів (див. рішення від 13 липня 2006 року у справі «Сілін проти України» (*Silin v. Ukraine*), № 23926/02, п. 29). Отже, без урахування затримок, відповідальність за які несе заявниця, тривалість провадження становить вісім років та один місяць.

19. Суд зазначає, що поведінка сторін провадження та складність справи не можуть пояснити загальну тривалість провадження, про яке йдеться. Він вважає, що основна затримка у провадженні відбулася під час розгляду справи в суді першої інстанції, що тривав, з урахуванням компетенції Суду *ratione temporis*, понад шість років (див. пункти 5

та б вище). Інша істотна затримка була спричинена Верховним Судом України, який розглядав справу понад два роки та сім місяців, без урахування затримки, відповідальність за яку несе заявниця.

20. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, що підіймали питання, подібні тим, що розглядаються у цій справі (див. вищенаведене рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*)). Вивчивши усі надані йому документи, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту або аргументу, здатних переконати його дійти іншого висновку у цій справі. Враховуючи свою усталену практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

Відповідно було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СКАРГИ

21. Заявниця також скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції на те, що національні суди не навели підстав при ухваленні ними рішень по суті її позову.

22. Розглянувши твердження заявниці з урахуванням усіх наявних у нього документів та в тій мірі, в якій вони охоплюються його компетенцією, Суд визнає, що вони не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, які гарантуються Конвенцією. Із цього випливає, що ця частина заяви повинна бути визнана неприйнятною як явно необґрунтована відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

23. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

24. Заявниця вимагала 10 000 євро відшкодування моральної шкоди.

25. Уряд заперечив проти цієї вимоги.

26. Суд вважає, що заявниця зазнала моральної шкоди. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, він присуджує їй 1600 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

27. Заявниця також вимагала 18 500 000 карбованців (185 грн) та 711 грн (загалом 72 євро)¹ компенсації судових та інших витрат, понесених у ході провадження у національних судах. Відповідно вона надала чеки по сплаті судових зборів та оплати адвокатських послуг, а також витрат на листування. Заявниця також вимагала 158 грн (13 євро) компенсації витрат на листування, понесених у ході провадження в Суді, та надала відповідні чеки.

28. Уряд заперечив проти вимоги щодо компенсації витрат, понесених у ході провадження в національних судах, але залишив вирішення питань щодо решти вимог на розсуд Суду.

29. Згідно з практикою Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір — обґрунтованим. У цій справі, враховуючи наявну у нього інформацію та вищезазначені критерії, Суд відхиляє вимогу щодо компенсації судових та інших витрат, понесених у ході провадження в національних судах, оскільки немає підтвердження того, що вони були неминучими, тобто були понесені з метою запобігання порушенню або отримання компенсації за це. З іншого боку, Суд вважає за належне присудити 13 євро компенсації витрат, понесених у ході провадження у Суді.

С. Пеня

30. Суд вважає за належне призначити пеню, виходячи з граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ОБСТАВИН СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо надмірної тривалості провадження прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятною.

2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з тривалістю провадження.

3. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 1600 (одна тисяча шістсот) євро відшкодування моральної шкоди та 13 (тринадцять) євро компенсації судових та інших витрат, разом з будь-якими податками, що можуть нараховуватися; ці суми

---

¹ 1 грн = 0,08 євро.

мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача за курсом станом на дату здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені вище суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в цей період, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

4. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 12 травня 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛІПС
(*Stephen Phillips*)
Заступник Секретаря

Боштьян М. ЗУПАНЧІЧ
(*Bostjan M. Zupancic*)
Голова